

Armoede, slechte huisvesting en uithuiszettingen in het Brussels Gewest

BRUSSELS ARMOEDERAPPORT 2018

SAMENVATTING

Auteurs

Gaëlle AMERIJCKX,
Marion ENGLERT,
Laurence NOËL,
Véronique VAN DER PLANCKE,
Nicolas BERNARD

Voor meer informatie

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van het
Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Belliardstraat 71, bus 1 – 1040 Brussel
Tel.: 02/552 01 89
observat@ggc.brussels
www.ccc-ggc.brussels/nl/observatbru/accueil

Gaëlle Amerijckx
Tel.: 02 552 01 59
gamerijckx@ccc.brussels

INLEIDING

Het Thematisch rapport 2018 bouwt voort op **de analyse van 2016 “Inzichten in non take-up van de sociale rechten en in sociale onderbescherming in het Brussels Gewest”**. Specifiek onderzoekt dit rapport de problematiek van slechte huisvesting in relatie tot uithuiszettingen.

Hoewel er tal van redenen zijn die kunnen leiden tot uithuiszetting, **lijkt het verlies van huisvesting vaak het gevolg te zijn van een situatie van non take-up van sociale rechten of van een aanslepende sociale onderbescherming**. Tal van situaties van non take-up of sociale onderbescherming worden namelijk onmiddellijk vastgesteld in de problematiek inzake de toegang tot huisvesting. Huisvesting is immers de basis om rechthebbende te zijn of om begunstigde te kunnen zijn van sociale rechten. Het verlies van huisvesting kan zodoende leiden tot het verlies van een reeks andere rechten.

Bovendien ondervinden tal van actoren op het terrein uit de sociale, gezondheids-, juridische, ... sector **dat de problematiek van uithuiszettingen kwetsbare personen of mensen in armoede vaker, sneller en zwaarder treft**.

Dit rapport buigt zich daarom over **de mechanismen die werkzaam zijn in situaties waarin er een risico op uithuiszetting plaatsvindt, die in een aantal gevallen kunnen leiden tot een effectieve uithuiszetting**. Welke factoren spelen er mee en welke actoren komen tussenbeide in de verschillende fasen tussen het risico op uithuiszetting, het gedwongen vertrek, de effectieve uithuiszetting en de periode na de uithuiszetting? Wat zijn **de ervaringen en de trajecten van mensen in armoede of precariteit** op wie deze fenomenen betrekking hebben? En hoe liepen al deze situaties af?

Meer dan vijftien jaar na een eerste diagnose en aanbevelingen over huisvesting in het **Armoederapport 2002**, biedt dit rapport de mogelijkheid om een balans op te maken over de evolutie van de situatie en **de huidige manoeuvreerruimte van de overheid teneinde de effectiviteit van het recht op huisvesting in Brussel te verbeteren**.

CONTEXT

In 20 jaar tijd heeft het Brussels Gewest een **toename van bijna 25.000 inwoners gekend**. Deze groei heeft de vraag naar huisvesting automatisch doen toenemen. Het **aantal gezinnen is sneller toegenomen dan het aantal woningen in het Brussels Gewest**, al treft deze trend niet alle wijken op een gelijke manier. **De spanningen met betrekking tot de toegang tot kwaliteitsvolle huisvesting doen zich vaker voor in de wijken van de “arme sikkels”,** waar de huurprijzen relatief lager zijn, de

woningen minder gezond, en de bevolkingsdichtheid in het Gewest het hoogst is.

Bovendien **ondervinden heel wat Brusselaars problemen om toegang te hebben tot degelijke huisvesting**. Een deel van de bevolking dat in armoede leeft, verkeert in de onmogelijkheid om van woning te veranderen (soms zelfs ondanks problemen van een ongezonde woning) en vertoont dus een zekere woonstabiliteit, terwijl een ander deel het Brussels Gewest verlaat omwille van de financiële, sociale en stedelijke druk. De **bijzonder hoge huur- en verkoopprijzen**, de ouderdom van de gebouwen en de grote armoede bij de Brusselaars hebben als gevolg dat een niet te verwaarlozen deel van de bevolking leeft in **overbevolkte woningen van slechte kwaliteit**, of in bepaalde gevallen zelfs geen eigen woning heeft. Veel inwoners van het Gewest beschikken over een **heel laag inkomen**, wat de toegang tot huisvesting bijzonder moeilijk maakt binnen een context van hoge huurprijzen. In het Brussels Gewest leeft ongeveer een derde van de bevolking onder de armoederisicogrens en is 61 % huurder.

In die zin draagt **de Brusselse huurmarkt, gekenmerkt door hoge prijzen, schaarste en geringe kwaliteit, sterk bij aan de complexe problematiek van uithuiszettingen**. Die huurmarkt **bepaalt enerzijds de huisvestingsvoorwaarden en -mogelijkheden voor kwetsbare mensen (toegankelijkheid)** die vaak aan de oorsprong liggen van huurconflicten die kunnen leiden tot uithuiszettingen. Anderzijds bepaalt de markt ook **de voorwaarden en de mogelijkheden van de toegang tot herhuisvesting van mensen die zich bevinden in een uithuiszettingssituatie**. De problemen op de woninghuurmarkt hebben dus zowel invloed op de situaties voor als na een uithuiszetting.

DEFINIËRING

In het Brussels Gewest overlappen de federale en regionale wetgeving elkaar inzake uitzettingsprocedures. Zo moet er rekening worden gehouden met het Gerechtelijk Wetboek op federaal niveau, dat de **wet betreffende de humanisering van de uithuiszettingen bevat**, en de **Brusselse huisvestingswet** met de regionale wetgeving inzake de woninghuurovereenkomst. Er wordt daarnaast een onderscheid gemaakt tussen drie soorten uithuiszettingen: de gerechtelijke, administratieve en illegale uithuiszetting.

Het gebrek aan officiële statistieken van het ministerie van justitie inzake uithuiszettingen maakt **dat we niet kunnen weten hoeveel gezinnen er geconfronteerd worden met een uitzettingsprocedure of een effectieve uithuiszetting in het Brussels Gewest, wat bijdraagt tot de onzichtbaarheid van het fenomeen**. Een dataverzameling bij verschillende actoren heeft desalniettemin toegestaan om de grootteorde van dit fenomeen in

het Gewest in te schatten. De resultaten hiervan worden besproken in het rapport.

Uit onderzoek op het terrein en de gegevens die beschikbaar zijn, blijkt de gerechtelijke uithuiszetting het vaakst voor te komen en dekt deze tal van gevallen. De administratieve uithuiszetting komt dan weer zeer zelden voor, de procedure wordt maar in weinig gevallen geactiveerd. De illegale uithuiszetting, ten slotte, blijkt per definitie moeilijk kwantificeerbaar te zijn, in het bijzonder omwille van het feit dat deze uithuiszetting maar zelden aangegeven wordt aan de politie door de mensen die er het slachtoffer van zijn.

In het geval van een **gerechtelijke uithuiszetting** is het de eigenaar (verhuurder) die een verzoek indient bij het gerecht om de huurders (bewoners) uit het goed te zetten. De procedure (communicatie, verloop...) verschilt naargelang het soort relatie (of overeenkomst) dat de huurder (of bewoner) verbindt met de eigenaar (of verhuurder). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen vier gevallen: huurovereenkomst met een private verhuurder, huurovereenkomst met een openbare vastgoedmaatschappij, bewoning zonder recht of titel en bewoning middels afsluiting van een precaire overeenkomst.

In het geval van een **administratieve uithuiszetting** is het de onbewoonbare staat van de woning die de inwerkingtreding van de uitzettingsprocedure rechtvaardigt. Deze laatste varieert ook naargelang de herkomst van de aanvraag (afkomstig van de gemeente of van de Directie Gewestelijke Huisvestingsinspectie). Gezien de zeer geringe mogelijkheden tot herhuisvesting van de uitgezette personen, meestal gaat het om heel kwetsbare personen, zetten de bevoegde autoriteiten maar zelden deze procedures in werking, ook al wordt er een situatie van onbewoonbaarheid vastgesteld.

De **illegale uithuiszetting** gebeurt ten slotte intrinsiek buiten het wettelijk kader. Er bestaan niettemin procedures inzake beroep en aanspraak op rechten die toegankelijk zijn voor mensen die een dergelijke uithuiszetting meegemaakt hebben. Van deze procedures wordt echter weinig gebruik gemaakt door de betrokkenen, die vaak heel kwetsbaar zijn.

VERKLARENDE FACTOREN EN HET ERVAREN VAN EEN RISICO OP UITZETTING

De uithuiszettingstrajecten starten allemaal met een **risico op uithuiszetting**, dat overeenkomt met het opstarten van een uitzettingsprocedure door de eigenaar (verhuurder) in het geval van een legale uithuiszetting. In deze fase is er geen enkele zekerheid omtrent een effectieve uithuiszetting, maar is er wel **duidelijk een aanhoudend huurconflict aanwezig dat de eigenaar (of verhuurder) en de huurder (of bewoner) tegenover elkaar plaatst en leidt tot een gerechtelijke tussenkomst**.

Hoewel het conflict tussen de eigenaar en de huurder te wijten kan zijn aan relatief nieuwe factoren, **gaat het over het algemeen terug naar de beginvoorwaarden van de staat van het verhuurde goed, de afgesloten huurovereenkomst en/of de relatie eigenaar-huurder**. Het huurconflict wordt met andere woorden gekenmerkt door een zekere graad van voorspelbaarheid. De analyse laat toe om een onderscheid te maken tussen **structurele** en **conjuncturele factoren**: daar waar de eerste factoren verwijzen naar een bestaande problematiek, verwijzen de tweede naar onverwachte wijzigingen of ingrijpende veranderingen die het huurconflict verergeren of op gang brengen. **Ze verwijzen voor sommigen naar het (niet) handelen van de eigenaar, en voor anderen naar de (niet) handelen van de huurder**.

Aan de kant van de eigenaar zijn er vier grote **structurele factoren** die het risico op uithuiszetting verklaren:

- Niet-reglementaire huur- of woonvoorwaarden (ontbreken van een huurovereenkomst, vereiste om de huur en/of de huurwaarborg contant te betalen zonder dat daarvoor een betaalbewijs wordt gegeven);
- Verhuren van een onbewoonbare woning of een woning in slechte staat (daadwerkelijk onvermogen of bedrieglijk voorwendsel omdat men de werken niet wil financieren, ...);
- Verhuren van een ongeschikte woning (onvoldoende groot gezien de gezinsgrootte bijvoorbeeld, voorzieningen die ontbreken, ...);
- Slecht beheer van het goed (geleidelijke verloedering van de woning).

Hierbij komen een reeks **conjuncturele factoren** die gedeeltelijk of volledig ten grondslag liggen aan het opstarten van de uitzettingsprocedure:

- Wijziging van de huurvoorwaarden (verhoging van de huurprijs tijdens de looptijd van de huurovereenkomst, vereiste om de huur contant te betalen, ...);
- Wil -reëel of fictief- van de eigenaar om het goed persoonlijk te bewonen of om te veranderen van huurder (tijdens de looptijd van de huurovereenkomst of aan het einde van de looptijd);
- Het -reëel of fictief- realiseren van aanzienlijke renovatiewerken (die het vertrek van de bewoners vereisen).

Aan de kant van de huurder levert de analyse vijf grote **structurele factoren** op die het risico op uithuiszetting verklaren:

- Herhaalde niet-betaling van de huur en/of van de kosten (een te groot deel van het budget dat besteed wordt aan huur, schulden, geestelijke gezondheidsproblemen, ...);
- Een geleidelijke en onafwendbare verslechtering van de huisvesting;
- Regelmatige problemen met de burens (belemmering van de gemeenschappelijke ruimtes, geluidsoverlast, agressief gedrag ...);

- Bewoning zonder recht of titel (bij gebrek aan huur-overeenkomst);
- Niet-nakomen van de contractuele verplichtingen (illegale onderverhuur, ...).

Daar komen nog zes andere **conjuncturele factoren** bij:

- Het plotse stopzetten van de betaling van de huurprijs en/of kosten (als gevolg van een financiële crisis, crisissituatie in het gezin, ...);
- Het weigeren om de voorwaarden van de lopende huurovereenkomst te wijzigen (in een illegaal kader);
- Het weigeren van de (legale of illegale) termijnen van de nieuwe huurovereenkomst;
- Bewoning zonder recht of titel (aan het einde van de looptijd van de huurovereenkomst);
- Stoppen met de contractuele verbintenissen na te leven (betwisting ingevolge een tekortkoming van de eigenaar ...);
- In het specifieke geval van de sociale huisvesting: beëindiging van de rechten op toegang tot de huur-overeenkomst (ingevolge een wijziging van de gezins-situatie en/of financiële situatie van de rechthebbende).

Deze uiteenzetting laat toe om de verschillende factoren in kaart te brengen die het risico op uithuiszetting verklaren op basis van twee analyse-assen (structureel/conjunctureel; eigenaar/huurder). **In werkelijkheid zijn uitzettingen over het algemeen het gevolg van meerdere oorzaken.**

Onder de factoren die het ontstaan van het risico op uithuiszetting in het kader van een gerechtelijke procedure verklaren, **vormt de niet-betaling van de huurprijs echter de voornaamste factor die alle door ons ontmoete actoren hebben vastgesteld.** De oorzaken kunnen verklaard worden door verschillende situaties van financiële en/of psychosociale kwetsbaarheid, die uitvoerig beschreven worden in het rapport.

ESCALATIE- EN DE-ESCALATIEFACTOREN VAN UITHUISZETTINGEN

Niet elk risico op uithuiszetting leidt systematisch tot een effectieve uithuiszetting, maar voor een bepaald aantal mensen zal het vermijden van uithuiszetting leiden tot een gedwongen vertrek uit de woning. Het verliezen van de huisvesting gebeurt dus zowel binnen als buiten het kader van de uithuiszetting.

Tijdens elke fase van de uitzettingsprocedure zijn er een aantal betrokken actoren en factoren die elkaar wederzijds zullen beïnvloeden. Zo kunnen ze bij elke stap het aantal mensen dat dichterbij een mogelijke uitzetting komt, doen dalen waardoor uiteindelijk minder mensen aan het einde van de procedure met een effectieve uitzetting geconfronteerd worden. **Hoe verder men komt in de uitzettingsprocedure, hoe meer mensen**

men ziet die gekenmerkt worden door heel grote en verschillende kwetsbaarheden die een invloed hebben op meerdere levensdomeinen (eerst en vooral een geldtekort, een laag studieniveau, vaak gecombineerd met gebrek aan kennis van een van de nationale talen, fysieke en/of mentale problemen, sociaal isolement, ...).

Van de factoren die tussenkomen in de uitzettingstrajecten en -procedures, zullen sommige het vermijden van een uithuiszetting mogelijk maken (**de-escalatiefactoren**), terwijl andere daarentegen leiden tot een effectieve uithuiszetting (**escalatiefactoren**).

Onder **de de-escalatiestrategieën**, aangehaald door verschillende betrokken actoren, rekent men voornamelijk **de capaciteit en de wil van de protagonisten om een dialoog te voeren met het oog op de oplossing van het huurconflict**. Deze strategie bindt zowel de huurder als de eigenaar (of verhuurder) en kan uitgewerkt worden voor de vrederechter, of via een soort van bemiddeling voordat men voor de rechter komt te staan. Daarnaast zijn er nog twee andere belangrijke de-escalatiefactoren die verband houden met de twee protagonisten van het huurconflict (verhuurder en huurder). Ze hebben te maken met het **actief meewerken aan de gerechtelijke procedure**, zodat de huurder zijn situatie en zijn omstandigheden kan uiteenzetten en zijn argumenten kan laten gelden, en met het beroep doen **op de sociale diensten en/of juridische hulp** om zijn verzoek te ondersteunen om in de woning te kunnen blijven wonen.

Tal van escalatiefactoren doen zich daarnaast voor en beperken de kansen van de huurders om een uithuiszetting of gedwongen vertrek te vermijden. Geen **toegang hebben tot informatie** is iets wat heel vaak wordt vastgesteld op het terrein, en is een belangrijke factor voor de afloop van de uitzettingsprocedure. Het zal leiden tot een reeks van (uitgebleven) acties vanwege de huurder, die uitdraaien in zijn nadeel. Bij de escalatiefactoren die leiden tot een uithuiszetting of gedwongen vertrek horen eveneens:

- Het niet meewerken van de huurder aan de gerechtelijke procedure (uit angst, afwijzing, ...);
- Het totale gebrek aan reactie (door ontkenning, omdat men weigert om zijn woning te verlaten, ingevolge psychologische en/of sociale ontreddeering, ...);
- Het feit dat huurders geen beroep doen op de sociale diensten, juridische en/of huisvestingshulp (uit onwetendheid, uit schaamte, uit wantrouwen ...);
- Een laattijdige reactie van hun zijde om hulp te bekomen.

Het ontbreken van een echte herhuisvestingsoplossing vormt het bepalende element waarom mensen niet uit hun woning vertrekken en leidt tot een effectieve uithuiszetting.

Mocht het conflict niet kunnen worden opgelost zonder medewerking van de eigenaar en van de huurder, dan nog zijn zij niet de enigen om tussen te komen in het

escalatie- of de-escalatieproces van een uitzetting of gedwongen vertrek. Verschillende interveniënten uit de sociale en gerechtelijke sector hebben belangrijke en specifieke rollen te vervullen om uithuiszettingen te vermijden.

Bij de bijdragen van de verschillende actoren om te komen tot een **de-escalatie** rekenen we:

- Het goed informeren van mensen die een risico lopen op een uithuiszetting en hen aanzetten om mee te werken aan de wettelijke procedure;
- Hulp bij verzoening en bemiddeling (indien mogelijk);
- Effectieve en adequate herhuisvestingshulp;
- Proactieve stappen ondernemen ten gunste van mensen voor wie de hulpdiensten zeer ontoegankelijk zijn;
- Bijzondere aandacht besteden aan de kwetsbaarheden waarmee mensen geconfronteerd worden die risico lopen op een uithuiszetting.

Uithuiszettingen omwille van problemen met burens, ook al komen ze zelden voor, laten een sterke indruk na. Het zijn vaak situaties met een samenloop van uiterst precaire omstandigheden, zowel van economische, sociale en/of psychologische aard en zijn hierdoor, volgens de ontmoette actoren waar we mee spraken, heel moeilijk in te dijken.

Het OCMW, de gerechtsdeurwaarders en de vrederechter zijn drie categorieën van actoren die een centrale rol spelen in uitzettingsprocedures. Zij handelen echter niet systematisch in het voordeel van mensen die risico lopen op een uithuiszetting: **ofwel zijn ze niet op de hoogte, reageren ze niet of zijn ze ongevoelig voor de omstandigheden van de betrokken personen; ofwel zijn ze niet in staat om hen te helpen door een gebrek aan middelen** (tijd, hulpmiddelen, beschikbare oplossingen, ...). Hun respectievelijke rollen, goede voorbeelden uit de praktijk en enkele problematische situaties worden beschreven in het rapport.

REALITEIT VAN DE EFFECTIEVE UITZETTINGEN

De uithuiszetting wordt concreet en tastbaar in de zogenaamde uitvoeringsfase. Bij legale uitzettingen gebeurt dit omdat de huurder zich niet heeft neergelegd bij de beslissing van de rechter – dikwijls omdat het onmogelijk was – om de woonst te verlaten. Bij illegale uitzettingen is er geen enkele wet van kracht, zij het dan de wet van de sterkste.

Of het nu gaat om een legale of illegale uitzetting, steeds zijn er twee zaken die terugkomen: kortstondigheid en geweld. De aanwezigheid ter plaatse van de uitgezette personen op het ogenblik van de interventie, is dus altijd problematisch: ze wijst vaak op het feit dat men niet voorbereid is op een gedwongen

vertrek uit de woning en in alle gevallen op het gebrek aan herhuisvestingsoplossing voor de uitgezette personen.

De redenen van aanwezigheid of afwezigheid zonder teruggave van de sleutels door de mensen tijdens een uithuiszetting, en de situaties die de aanwezige personen ervaren en waar verschillende actoren mee geconfronteerd worden, worden toegelicht in het rapport.

Met betrekking tot die actoren beschrijft dit rapport de rollen van de gerechtsdeurwaarder, de hoeksteen van de uitvoering van de uitzetting, de politie, die de veiligheid van de personen en de goederen moet waarborgen, en het OCMW, wanneer de uitgezette personen hen solliciteert voor sociale begeleiding. De diverse praktijken die bij deze professionals terug te vinden zijn op het terrein en de door de actoren en de betrokkenen geïdentificeerde discrepantie ten opzichte van hun basisopdrachten worden onderzocht.

Ten slotte wordt ook **het materiële aspect van de uithuiszetting** uitvoerig beschreven, op basis van wat er gebeurt met de zaken en goederen van de uitgezette personen (beschadiging, verlies, diefstal, ...), en de diverse kosten veroorzaakt door de uitzettingsprocedure die aan hen zullen aangerekend worden. Opmerkelijke verschillen tussen gemeenten werden hieromtrent vastgesteld.

ERVARINGEN EN GEVOLGEN NA DE UITHUISZETTING

Alle **verhalen na een uitzetting**, ook die van de betrokken professionele actoren, getuigen van het bijzonder chaotische **en pijnlijke karakter** van deze gebeurtenis en levensperiode. Ze wijzen ook op de vele, en soms ook zware **mogelijke gevolgen voor de betrokkenen, zowel op middellange als op lange termijn.**

In de meeste gevallen zullen er meerdere weken of maanden voorbijgaan voordat uitgezette mensen weer een eigen woning vinden. Anderen zullen geen woning vinden en voor hen zal de uitzetting leiden tot een situatie van dakloosheid.

Hoge huurprijzen op de privémarkt en een gebrek aan sociale woningen zorgen er samen met een tekort aan inkomsten vaak voor dat uitgezette mensen in Brussel onmogelijk opnieuw kunnen gaan wonen in menswaardige omstandigheden. Ondertussen zullen bepaalde rechten verloren zijn en kan men moeilijk een referentie-adres bekomen.

Indien er geen beroep wordt gedaan op het informele netwerk, begint het parcours van de betrokkenen na de uithuiszetting over het algemeen met een situatie van noodopvang. In de weken en maanden die daarop

volgen, wordt die noodopvang in principe opgevolgd door een verblijf in opvangtehuizen of een transitwoning. Maar ondanks de inzet van professionals binnen deze diensten blijft de opvang ontoereikend inzake toegankelijkheid en kwaliteit, gezien de verschillende en complexe situaties waarmee de gehuisveste personen geconfronteerd worden. Bovendien is het zo dat, **hoewel ze hoogstnoodzakelijk is, de begeleiding vaak onvoldoende blijkt om te garanderen dat er een duurzame en waardige oplossing gevonden wordt voor de gehuisveste personen, gezien de situatie op de Brusselse huurmarkt.**

Deze verschillende elementen versterken de impact van de ervaring van de uithuiszetting op de betrokken personen. **De gevolgen zijn zowel materieel, administratief, sociaal of psychologisch en vaak van lange duur.** In deze omstandigheden beschikken maar weinig mensen over de nodige middelen om zich tot justitie te wenden en om eventueel in **beroep** te gaan.

AANBEVELINGEN

De actoren en personen die geconfronteerd werden met een risico op uithuiszetting, een gedwongen vertrek of een uithuiszetting formuleerden verschillende aanbevelingen om de effectiviteit van het recht op huisvesting te garanderen en uithuiszettingen te voorkomen.

Een **gecombineerde actie** moet enerzijds **een huisvestingsbeleid beogen ten gunste van kwetsbare personen**, en anderzijds dringend **diverse preventieve en begeleidingsinstrumenten ontwikkelen voor kwetsbare en arme personen, die meer risico lopen op een uithuiszetting.**

Ondanks de inzet en het doeltreffend handelen van de professionals op het terrein, die werken binnen een alsmat complexer geheel van diensten, zijn er verschillende voorzieningen die slecht functioneren. Vele rechten en hulp met betrekking tot de toegang tot huisvesting, het vermijden van uithuiszetting en nood- en herhuisvestingsoplossingen na een uithuiszetting zijn ontoegankelijk. Hoewel sommige nieuwe maatregelen wel wenselijk zijn, **lijkt het erop dat de van kracht zijnde wetgeving inzake recht op huisvesting eerst toegepast moet worden.**

Buiten de vele gevolgen na een ervaring met uithuiszetting of gedwongen vertrek, **blijkt vooral het gebrek aan haalbare en duurzame oplossingen voor herhuisvesting bepalend voor het verdere parcours van de betrokkenen.** Die situatie kan mogelijk een blijvende instabiliteit qua onderdak en sociaal-administratief statuut veroorzaken. In die zin zouden gemeentelijke en gewestelijke preventieve maatregelen moeten gecombineerd worden om uithuiszetting te vermijden als er geen herhuisvestingsoplossing is.

In de gevallen waarin het risico op uithuiszetting toch niet vermeden kan worden, moeten de procedure en de hulp voor de mensen aangepast worden in alle stappen van hun parcours. Zo moet er voorzien worden in een hulp tijdens de uithuiszetting en dubbele hulp na de uithuiszetting (urgentie en inschakeling, herhuisvestingshulp, behoud van sociaal-administratieve situatie en sociale rechten). Deze hefboomen kunnen ervoor zorgen **dat reeds precaire mensen in armoede niet nog kwetsbaarder worden voor een langere periode na een gedwongen vertrek of een uithuiszetting.**

BESLUIT

Het zichtbaar maken van en vechten tegen gedwongen vertrekken en uithuiszettingen, factoren die het verlies van sociale rechten en non take-up van rechten sterk doen toenemen, is werken aan een Brussels Gewest met minder sociale ongelijkheden.